

Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Inrichting repressieve brandweerbzorg

Regiobeeld 11 - Zaanstreek-Waterland

Inhoudsopgave

1	Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	3
1.1	Opkomsttijden	4
1.2	Samenstelling basisbrandweereenheden	6
1.3	Beschikbaarheid personeel	8
2	Inleiding	10
2.1	Inrichting van de repressieve brandweezorg	10
2.2	Opbouw van het regiobeeld	11
2.3	Beschrijving van de brandweer Zaanstreek-Waterland	11
3	Beoordeling van de veiligheidsregio	14
3.1	Opkomsttijden	14
3.1.1	Inleiding	14
3.1.2	Beoordeling op de toetspunten	15
3.2	Samenstelling van basisbrandweereenheden	20
3.2.1	Inleiding	20
3.2.2	Beoordeling op de toetspunten	20
3.3	Beschikbaarheid brandweerpersoneel	25
3.3.1	Inleiding	25
3.3.2	Bevindingen	25
I	Bijlagen	
	Enquête brandweerpersoneel	28
II	Afkortingen	30

1

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

De Inspectie Justitie en Veiligheid (tot 27 oktober 2017: Inspectie Veiligheid en Justitie) (hierna: Inspectie JenV) onderzocht van september 2016 tot en met mei 2017 in welke mate de veiligheidsregio's voldoen aan de wet- en regelgeving op het gebied van de inrichting van de repressieve brandweezorg. De Inspectie JenV spitste dit onderzoek toe op drie onderwerpen, te weten:

1. opkomsttijden (is de brandweer 'op tijd?');
2. samenstelling van basisbrandweereenheden (met welke eenheden komt de brandweer ter plaatse?);
3. beschikbaarheid brandweerpersoneel (heeft de brandweer altijd voldoende mensen paraat om de eenheden te bemannen?).

Het eindrapport van dit inspectieonderzoek bestaat uit een landelijk beeld, 25 regiobeelden - waaronder het voorliggende - en de landelijke uitkomsten van de personeelsenquête die de Inspectie heeft uitgezet onder het brandweerpersoneel dat uitrukt op de brandweervoertuigen. Het regiobeeld is gebaseerd op documenten die door de veiligheidsregio ter beschikking zijn gesteld, interviews die de Inspectie JenV in de veiligheidsregio heeft gehouden en de uitkomsten van de personeelsenquête.

De bevindingen uit het onderzoek zijn afgezet tegen de negentien toetspunten uit het toetsingskader dat de Inspectie heeft opgesteld op basis van de wet- en regelgeving (zie hiervoor deze link: [Inrichting repressieve brandweezorg in elke veiligheidsregio - Toetsingskader](#)).

In dit regiobeeld geeft de Inspectie weer in hoeverre de veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland voldoet aan de toetspunten en daarmee aan de wet- en regelgeving. Dit levert het voorliggende beeld op.

1.1 Opkomsttijden

Het toetsingskader bevat voor dit onderwerp acht toetspunten. Deze hebben betrekking op:

Tabel a. *Toetspunten opkomsttijden*

Toetspunt	Deelonderwerp
1	Actueel dekkingsplan
2	Actueel brandrisicoprofiel
3	Overzicht berekende opkomsttijden
4	Overzicht berekende overschrijdingen
5	Bestuursbesluit over opkomsttijden
6	Overzicht feitelijke opkomsttijden
7	Analyse feitelijke opkomsttijden
8	Verbetervoorstellen aan bestuur

Met het Regionaal Repressief Dekkingsplan 2016-2020 beschikt de veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland over een actueel dekkingsplan. Het brandrisicoprofiel, dat in maart 2013 is vastgesteld en in 2015 is geactualiseerd, vormt de basis voor het dekkingsplan.

De veiligheidsregio heeft de opkomsttijden uitgewerkt in het dekkingsplan, dat uit twee delen bestaat. Het tweede deel bevat een grafische weergave van de locaties van de brandweerposten en een overzicht van de berekende opkomsttijden per gebied.

Het dekkingsplan bevat een overzicht van de berekende overschrijdingen voor de gehele regio. Het bestuur heeft besloten de in het dekkingsplan opgenomen overschrijdingen te accepteren op basis van geldende kosten-baten overwegingen. De veiligheidsregio heeft het uiteindelijk gekozen basisscenario niet grafisch weergegeven in het dekkingsplan.

De veiligheidsregio heeft maatregelen benoemd die het accepteren van de overschrijdingen kunnen ondersteunen (onder andere de inzet van een tankautospuiter (hierna: TS) met een flexibel aantal personen (hierna: TSFlex) om kortere uitrijtijden te realiseren). Tevens heeft de veiligheidsregio objecten die niet binnen de Bvr-tijdnormen kunnen worden bereikt, benoemd als 'aandachtsgebied voor risicobeheersing'. De veiligheidsregio heeft niet beschreven wat dit concreet inhoudt.

De veiligheidsregio informeert het bestuur drie maal per jaar over het percentage uitrukken van de brandweer dat voldoet aan de wettelijke tijdnormen uit het Bvr. De veiligheidsregio heeft met het bestuur afgesproken dat de wettelijke tijdnormen in 70% van de uitrukken moet worden gehaald. De bestuursrapportages bevatten geen informatie over de resultaten van de risicobeperkende maatregelen.

De veiligheidsregio voert een analyse uit op de percentages daadwerkelijk gerealiseerde opkomsttijden en stuurt op basis hiervan bij op postniveau. De veiligheidsregio voert echter geen analyse uit op de risicobeperkende maatregelen.

Conclusie

De veiligheidsregio voldoet aan de toetspunten 1, 2 en 4. Op toetspunt 3 (overzicht berekende opkomsttijden) kan nog verbetering plaatsvinden door de berekende opkomsttijden van het gekozen basisscenario duidelijker in beeld te brengen.

Voor de toetspunten 5 (bestuursbesluit over opkomsttijden), 6 (overzicht feitelijke opkomsttijden) en 7 (analyse feitelijke opkomsttijden) heeft de veiligheidsregio inmiddels zelf besloten een plan met beheersingsmaatregelen op te stellen. Met deze maatregelen beoogt de veiligheidsregio de besluiten beter te onderbouwen en de opkomsttijden beter inzichtelijk te maken. Op basis hiervan kan de veiligheidsregio vervolgens een betere analyse uitvoeren.

Omdat de veiligheidsregio geen voorstellen tot verdere verbetering of optimalisering aan het bestuur heeft voorgelegd wordt toetspunt 8 buiten beschouwing gelaten.

Aanbevelingen

- Werk het uiteindelijk gekozen model (basisscenario) in het dekkingsplan verder (grafisch) uit, zodat het algemeen bestuur beter inzicht kan worden gegeven in de te verwachten opkomsttijden per gebied.
- Voer het voorgenomen plan met beheersmaatregelen in relatie tot overschrijdingen van de tijdnormen voortvarend uit en rapporteer periodiek over de voortgang aan het bestuur.

1.2 Samenstelling basisbrandweereenheden

Het toetsingskader bevat voor dit onderwerp zeven toetspunten. Deze hebben betrekking op:

Tabel b. Toetspunten samenstelling basisbrandweereenheden

Toetspunt	Deelonderwerp
9	Besluit over samenstelling basisbrandweereenheden
10	Borgen niveau van brandweezorg
11	Borgen veiligheid en gezondheid brandweerpersoneel
12	Borgen interregionale bijstand
13	Inzicht in bereikte effecten
14	Analyse van bereikte effecten
15	Besluit tot verbetering

Het bestuur van de veiligheidsregio heeft besloten in september 2014 te starten met pilots in het kader van variabele voertuigbezetting volgens 'Uitruk op maat'. De redenen voor de toepassing van variabele voertuigbezetting zijn met name de beschikbaarheid van personeel en daarnaast het lage brandrisicoprofiel in enkele gebieden in combinatie met weinig uitrukken. De OR is bij het gehele traject nauw betrokken.

Bij het maatgevend incident (binnenbrand woning) komt altijd minimaal de slagkracht van een TS met zes personen (hierna: TS6) ter plaatse. Op het eerste voertuig is altijd een bevelvoerder aanwezig.

De veiligheidsregio heeft in de pilotfase prospectieve Risico-inventarisaties en -evaluaties (hierna: RI&E's) opgesteld voor de toepassing van variabele voertuigbezetting met een TS4 en Snel inzetbaar voertuig (hierna: SIV). Inmiddels is ook een retrospectieve RI&E opgesteld voor de toepassing van de TS4. Een apart plan van aanpak maakt hiervan echter geen onderdeel uit. Deze RI&E bevat beheersmaatregelen, maar geen informatie over de uitvoering hiervan en is nog niet getoetst door een gecertificeerde arbodienst of -deskundige.

Het personeel voor een SIV2 wordt specifiek geselecteerd, voor de TS4 is dit niet het geval. Alle brandweermensen die kunnen worden ingezet in het kader van variabele voertuigbezetting zijn hiervoor specifiek opgeleid en geoefend. Na elke inzet vult de bevelvoerder een vragenlijst in, waarin specifiek aandacht wordt besteed aan de veiligheid, veiligheidsgevoelen en de gezondheid. Ook in het medewerkerstevredenheidsonderzoek (hierna: MTO) heeft de veiligheidsregio aandacht besteed aan agressie en geweld tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Omdat hieruit blijkt dat het personeel dit niet als een probleem ervaart, heeft de veiligheidsregio geen specifiek trainingsprogramma hiervoor opgesteld.

De veiligheidsregio beschikt over voldoende TS6'en om de afspraken over het leveren van interregionale bijstand te kunnen nakomen.

De veiligheidsregio beschikt over een systeem waarin gegevens zijn opgenomen over de bereikte resultaten voor wat betreft de opkomsttijden en de samenstelling van voertuigen. Met de 'Onderzoeksrapportage Uitrukken op Maat 2016' heeft de veiligheidsregio inzicht in de resultaten van de pilots met de SIV2 en de TS4.

Conclusie

De veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland voldoet aan de toetspunten 9, 10, 12 en 13. De meeste verbeterpunten voor de veiligheidsregio betreffen toetspunt 11 (borgen veiligheid en gezondheid brandweerpersoneel). Het gaat hierbij om het opstellen van een bij de RI&E voor de TS4 behorend plan van aanpak, inclusief beheersmaatregelen en het laten uitvoeren van een toets door een gecertificeerde arbodienst of -deskundige. Op toetspunt 14 kan de veiligheidsregio zich verbeteren door ook te analyseren of het toepassen van variabele voertuigbezetting leidt tot het beoogde resultaat. Omdat de veiligheidsregio geen voorstellen tot verbetering of optimalisering heeft voorgelegd aan het bestuur blijft toetspunt 15 buiten beschouwing.

Aanbevelingen

- Stel een bij de RI&E behorend plan van aanpak op, voer dit voortvarend uit en laat de definitieve (retrospectieve) RI&E's toetsen door een gecertificeerde arbodienst of -deskundige.
- Analyseer of het inzetten van variabele voertuigbezetting leidt tot het beoogde resultaat.

1.3 Beschikbaarheid personeel

Voor dit onderwerp bestaan geen normen in de wet- en regelgeving. De Inspectie VenJ brengt daarom in beeld in hoeverre de veiligheidsregio zicht heeft op de aantallen beschikbare brandweerlieden, of maatregelen getroffen worden bij dreigende onderbezetting – zowel in acute situaties als structureel – en of het bestuur wordt geïnformeerd over de paraatheid van het personeel. De Inspectie beoordeelt de veiligheidsregio niet op de toetspunten van dit onderwerp.

Het toetsingskader bevat voor dit onderwerp vier toetspunten. Deze hebben betrekking op:

Tabel c. Toetspunten beschikbaarheid personeel

Toetspunt	Deelonderwerp
16	Inzicht in beschikbaarheid op korte en langere termijn
17	Maatregelen bij (dreigende) tekorten
18	Analyse beschikbaarheid
19	Bestuursinformatie over beschikbaarheid

Door de regiobrede invoering van Precom-pagers¹ hebben de postcoördinatoren zicht op de paraatheid van het personeel op de eigen post en gebiedscommandanten op de beschikbaarheid van eenheden in het eigen gebied. De meldkamer heeft bij alarmering inzicht in de beschikbaarheid van de gealarmeerde eenheid.

Wanneer bij alarmering na één minuut onvoldoende personeel aangeeft op te komen gaat nogmaals automatisch een alarmering uit. Dit gebeurt voor de 'missende functies'. Als blijkt dat nog steeds onvoldoende personeel meldt op te komen, alarmeert de meldkamer binnen twee minuten een andere eenheid. Volgens de veiligheidsregio blijkt overigens dat in de helft van de gevallen het eerst gealarmeerde voertuig na de tweede alarmering alsnog kan uitrukken.

De gebiedscommandant is bevoegd maatregelen te nemen als uit de agendafunctie blijkt dat onvoldoende personeel beschikbaar is. Hij kan personeel verplaatsen of de betreffende post buiten dienst stellen. Volgens de veiligheidsregio komt dit in de praktijk nauwelijks voor. Het grootste knelpunt in de paraatheid betreft de dag-situatie tussen 07.30 en 17.00 uur.

De veiligheidsregio voert ook een analyse uit naar de historie van de paraatheid, zodat inzicht ontstaat in mogelijke structurele problemen op de langere termijn. Hierdoor krijgt de veiligheidsregio zicht op de oorzaken en kan zij bepalen welke acties ondernomen moeten worden. Voorbeelden van mogelijke acties zijn het

¹ Dit is een alarmontvanger die de mogelijkheid heeft om door één druk op de knop aan te geven of men bij een alarmering opkomt of niet. Daarnaast kan de gebruiker zijn niet beschikbare dagen (en of uren van de dag) aangeven. Het systeem maakt dan binnen korte tijd een berekening of er voldoende bezetting is. Wanneer er onderbezetting is, krijgt de verantwoordelijke binnen het korps een melding van de situatie. Ook kunnen deze gegevens direct gekoppeld worden naar de meldkamer, zodat deze bij onderbezetting direct een andere eenheid kan alarmeren. Zaanstreek-Waterland heeft deze koppeling gerealiseerd.

verplaatsen van ploegactiviteiten als oefeningen en teambuilding of het kazerner van een post. De veiligheidsregio heeft op dit moment geen tekort aan vrijwilligers, maar soms is de paraatheid van de vrijwilligers kwetsbaar.

De gebiedscommandanten hebben maandelijks operationeel werkoverleg met de betreffende burgemeesters. De burgemeesters worden dan op de hoogte gesteld van bijzondere incidenten en ook de paraatheid komt aan de orde. De veiligheidsregio informeert het algemeen bestuur niet over de feitelijke beschikbaarheid van het brandweerpersoneel op regionaal niveau.

Volgens de veiligheidsregio zijn momenteel geen terugkerende structurele problemen aan de orde, die het nemen van maatregelen noodzakelijk maken.

2

Inleiding

2.1 Inrichting van de repressieve brandweezorg

De Inspectie Justitie en Veiligheid (tot 27 oktober 2017: Inspectie Veiligheid en Justitie) (hierna: de Inspectie JenV) houdt toezicht op de kwaliteit van de brandweezorg in Nederland. Een van de kerntaken binnen de brandweezorg betreft de repressieve brandweezorg, het daadwerkelijk optreden bij branden en hulpverleningen. Dit wordt in elke veiligheidsregio uitgevoerd door een (regionale) brandweer. De wijze waarop de veiligheidsregio's de repressieve brandweezorg hebben ingericht dient te voldoen aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Die bestaat vooral uit de Wet veiligheidsregio's (hierna: de Wvr) en het Besluit veiligheidsregio's (hierna: het Bvr), maar ook uit de wetgeving op het gebied van arbeidsomstandigheden. Naast deze formele wetgeving zijn op de inrichting van de repressieve brandweezorg ook branche-afspraken en -normen van toepassing. Dit geheel vormt het kader waaraan moet worden voldaan.

De Inspectie JenV heeft van september 2016 tot en met mei 2017 onderzocht in welke mate de veiligheidsregio's voldoen aan deze wet- en regelgeving. De Inspectie spitst dit onderzoek toe op drie onderwerpen, te weten:

1. opkomsttijden (is de brandweer 'op tijd?);
2. samenstelling van basisbrandweereenheden (met welke eenheden komt de brandweer ter plaatse?);
3. beschikbaarheid brandweerpersoneel (heeft de brandweer altijd voldoende mensen paraat om de eenheden te bemannen?).

Het eindrapport van dit inspectieonderzoek bestaat uit een landelijk beeld, 25 regiobeelden - waaronder het voorliggende - en de landelijke uitkomsten van de personeelsenquête die de Inspectie heeft uitgezet onder het brandweerpersoneel dat uitrukt op de brandweervoertuigen. Het regiobeeld is gebaseerd op documenten die door de veiligheidsregio ter beschikking zijn gesteld, interviews die de Inspectie JenV in de veiligheidsregio heeft gehouden en de uitkomsten van de personeelsenquête.

Het Hoofd van de Inspectie VenJ heeft het regiobeeld besproken met de portefeuillehouder brandweezorg in het bestuur en de directeur veiligheidsregio.

2.2 Opbouw van het regiobeeld

De opbouw van het regiobeeld volgt de drie onderwerpen uit het onderzoek en de daarbij behorende toetspunten uit het toetsingskader (zie hiervoor deze link: [Inrichting repressieve brandweezorg in elke veiligheidsregio - Toetsingskader](#)).

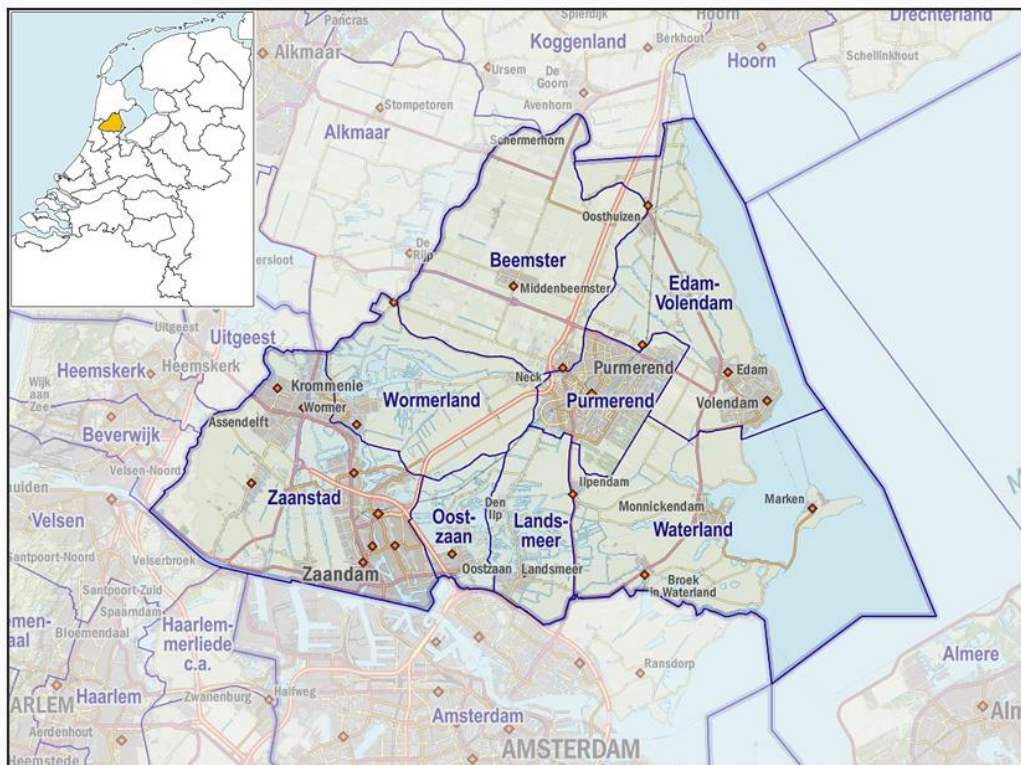
De Inspectie VenJ beoordeelt per toetspunt in hoeverre de veiligheidsregio daaraan voldoet of invulling geeft en gebruikt hiervoor de bij het toetspunt beschreven 'norm' als referentie.

Elk hoofdstuk start met een korte inleiding op het onderwerp. Vervolgens geeft de Inspectie per toetspunt de beoordeling op dat punt weer en de bevindingen waarop de beoordeling berust.

2.3 Beschrijving van de brandweer Zaanstreek-Waterland

Het verzorgingsgebied van de brandweer Zaanstreek-Waterland ziet er als volgt uit:

Afbeelding 1. Kaart van de veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland met de brandweerposten
(Bron: Jan-Willem van Aalst, www.imergis.nl)

Het verzorgingsgebied

Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland (hierna: VrZW) wordt gevormd door acht gemeenten: Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad. Het grondgebied omvat een oppervlakte van 347,9 km² en heeft ongeveer 326.000 inwoners.

De Zaanstreek wordt wel het oudste industriegebied van Europa genoemd. In het Zaanse deel van de veiligheidsregio liggen de functies wonen, werken, recreëren, reizen en vervoeren dicht op elkaar. De Zaan en het Noordzeekanaal vormen hier belangrijke verbindingen. Het Waterlandse deel kenmerkt zich doordat waterrijk gebied (vaarten, sloten, plassen) en een weidegebied elkaar afwisselen en er relatief weinig bebouwing is. Drie van de Waterlandse kernen grenzen aan het Markermeer.

VrZW kent een waterrijke omgeving, waarbij een groot deel van de veiligheidsregio onder NAP ligt. Daarnaast bevindt zich in enkele stedelijke gebieden zware industrie. De A7 en de A8 zijn de belangrijkste snelwegen in de regio. Het vervoer van gevaarlijke stoffen vindt over deze snelweg plaats, alsmede via het spoor en het Noordzeekanaal.

VrZW heeft tevens te maken met risico's uit de buurregio's. De veiligheidsregio ligt in de overheersende windrichting vanuit het haven-industriegebied van Amsterdam-Amstelland, waardoor dat industriegebied ook voor deze veiligheidsregio een risico vormt. Hetzelfde geldt voor het industriegebied van Tata Steel in de veiligheidsregio Kennemerland. Daarnaast voeren vluchten van en naar Schiphol deels door het luchtruim van de VrZW. Ook loopt een belangrijke spoorverbinding tussen de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland en Amsterdam-Amstelland; de Hemspoortunnel.

Brandweer Zaanstreek-Waterland

Sinds 1 januari 2014 vormen de brandweerorganisaties in de veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland samen één regionale brandweer: Brandweer Zaanstreek-Waterland. De brandweer is onderdeel van de VrZW.

Brandweer Zaanstreek-Waterland heeft circa 500 brandweervrijwilligers en 110 beroepskrachten. Op jaarbasis handelt de brandweer Zaanstreek-Waterland circa 3.000 meldingen² af.

De veiligheidsregio kent 23 brandweerposten, verdeeld over drie operationele gebieden. De veiligheidsregio heeft de organisatie van de brandweerzorg op verschillende manieren geregeld:

1. volledig vrijwillige vrije instroom;
2. volledig vrijwillig, maar wel geconsigneerd³;
3. een combinatie van vrijwilligers en beroeps;
4. volledig beroeps.

De brandweerpost Purmerend beschikt over een 24-uursdienst beroepsorganisatie, aangevuld met vrijwilligers. Op twee posten in de gemeente Zaanstad is gedurende kantooruren een beroepsbezetting aanwezig om de eerste uitruk te verzorgen. Voor

² Jaarverslag 2015

³ Een zekerheidsstelling conform een consignatiemodel waarbij vrijwilligers vanaf huis garanderen inzetbaar te zijn. Dit wordt alleen toegepast ten behoeve van drie redvoertuigen en twee waterongevallenvoertuigen.

de ondersteuning en buiten kantooruren rukt de brandweer vanuit deze posten uit met vrijwillige medewerkers. Op de posten Volendam, Purmerend en Prins Bernhardplein is op werkdagen overdag een bemanning voor de SIV2 aanwezig. Dit maakt deel uit van de pilot 'Uitruk op maat'.

3

Beoordeling van de veiligheidsregio

In dit hoofdstuk beoordeelt de Inspectie JenV de mate waarin de veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland voldoet aan de toetspunten uit het toetsingskader. Per toetspunt geeft de Inspectie de beoordeling op dat punt weer en de bevindingen waarop de beoordeling berust.

3.1 Opkomsttijden

3.1.1 Inleiding

De Inspectie JenV beoordeelt voor dit onderwerp vooral de in de veiligheidsregio bestuurlijk vastgestelde opkomsttijden voor de basisbrandweereenheden en de redvoertuigen. Deze zijn gebaseerd op de tijdnormen uit het Bvr. Het bestuur heeft echter de bevoegdheid daarvan gemotiveerd af te wijken en andere opkomsttijden vast te stellen. In dat geval kijkt de Inspectie naar de mate waarin het bestuur rekening heeft gehouden met het brandrisicoprofiel en of het bestuur dit besluit op een zorgvuldige en ordentelijke wijze heeft genomen.

Vervolgens kijkt de Inspectie naar de feitelijk gerealiseerde opkomsttijden en in hoeverre die overeenkomen met de bestuurlijk vastgestelde opkomsttijden. De veiligheidsregio dient te analyseren wat de oorzaak is van de verschillen en in hoeverre dit aanleiding geeft tot aanpassingen.

3.1.2 Beoordeling op de toetspunten

Toetspunt 1

De veiligheidsregio beschikt over een actueel dekkingsplan

Beoordeling

Met het Regionaal Repressief Dekkingsplan 2016-2020 beschikt de veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland over een actueel dekkingsplan. Het brandrisicoprofiel vormt de basis voor het dekkingsplan.

Bevindingen

Het dekkingsplan van VrZW is gefaseerd tot stand gekomen. De veiligheidsregio heeft telkens afzonderlijke documenten opgesteld, die vervolgens ter informatie of vaststelling aan het algemeen bestuur zijn voorgelegd. Het brandrisicoprofiel vormt de basis voor het dekkingsplan.

Het algemeen bestuur van de veiligheidsregio heeft in 2013 het Dekkingsplan Deel 1 vastgesteld. In dit deel beschrijft de veiligheidsregio de situatie op dat moment. In 2014 stelde de veiligheidsregio Deel 2 op met daarin een aantal varianten:

1. een variant waarin acht posten met een geringe toegevoegde waarde worden gesloten;
2. een variant waarin buiten werktijd (avond-nacht-weekend) wordt gewerkt met alleen posten met een vrijwilligersbezetting;
3. een variant waarin tijdens werktijd (dagsituatie op werkdagen) wordt gewerkt met alleen posten met een kazernebezetting;
4. een variant waarbij op alle posten wordt uitgerukt met een TS4 in plaats van standaard TS6.

De veiligheidsregio heeft de eerste variant verder uitgewerkt en uiteindelijk twee scenario's voorgelegd aan het algemeen bestuur. Het betreft:

1. een 'basisscenario' en
2. een 'minimale variant van brandweezorg'.

In het basisscenario gaat de veiligheidsregio uit van de sluiting van vier posten, het minimale scenario voorziet naast de sluiting van acht posten andere bezuinigingsmaatregelen, bijvoorbeeld het aanpassen van de consignatieregeling.

Het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland heeft op 4 december 2015 gekozen voor het basisscenario. Dit scenario is vervolgens uitgewerkt in het 'Regionaal Repressief Dekkingsplan 2016-2020', dat op 13 mei 2016 ter kennisname is aangeboden aan het algemeen bestuur. De uitvoering van dit plan is inmiddels in gang gezet met als doel de implementatie van het basisscenario per 1 januari 2018 af te ronden.

Toetspunt 2

De veiligheidsregio beschikt over een actueel brandrisicoprofiel

Beoordeling

Met een in maart 2013 vastgesteld en in 2015 geactualiseerd brandrisicoprofiel beschikt de veiligheidsregio over een actueel brandrisicoprofiel.

Bevindingen

Het algemeen bestuur van de veiligheidsregio heeft op 1 maart 2013 een brandrisicoprofiel vastgesteld. In 2015 heeft de veiligheidsregio het brandrisicoprofiel geactualiseerd, waarbij de planologische ontwikkelingen van de gemeenten voor de langere termijn (tot 2020) zijn meegenomen. Voor de uitwerking heeft de veiligheidsregio het in 2011 gehanteerde gebouwenbestand geactualiseerd en aangevuld met gegevens uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen uit 2012. De nieuwbouwprojecten, die vanaf 2012 zijn gerealiseerd of op het moment van actualisatie in uitvoering waren, zijn opgenomen in een bijlage.

In het brandrisicoprofiel wordt onderscheid gemaakt in verschillende soorten objecten. Het brandrisicoprofiel biedt inzicht in de locaties van deze objecten door middel van een kaart in de bijlage. Tevens worden drie gebiedstypen (binnenstedelijk gebied, bijzondere industrie en gevangenis) aangegeven op een aparte kaart. Het Dekkingsplan Deel 1 geeft inzicht in de locatie van markante objecten waar een overschrijding van de tijdnormen optreedt.

Toetspunt 3

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur een overzicht (bijvoorbeeld in het dekkingsplan) van de berekende opkomsttijden van basisbrandweereenheden en redvoertuigen voor de objecten en objectsoorten

Beoordeling

De veiligheidsregio heeft de opkomsttijden uitgewerkt in de delen 1 en 2 van het dekkingsplan. Het tweede deel bevat een grafische weergave van de locaties van de brandweerposten en een overzicht van de berekende opkomsttijden per gebied. De veiligheidsregio heeft het uiteindelijk gekozen basisscenario niet grafisch weergegeven in het dekkingsplan.

Bevindingen

De veiligheidsregio heeft de opkomsttijden uitgewerkt in de delen 1 en 2 van het dekkingsplan. Het tweede deel bevat een grafische weergave van de locaties van de brandweerposten, alsmede een overzicht van de berekende opkomsttijden per gebied. De veiligheidsregio heeft het uiteindelijk gekozen basisscenario niet grafisch weergegeven in het Regionaal Repressief Dekkingsplan 2016-2020. De veiligheidsregio heeft bij de voorbereiding van het dekkingsplan wel grafische overzichten gebruikt.

Naast de situering van de brandweerposten zijn in het dekkingsplan tevens de berekende opkomsttijden voor de eerste tankautospuit, het redvoertuig, het hulpverleningsvoertuig en het waterongevallenvoertuig opgenomen.

Toetspunt 4

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur een overzicht van de berekende overschrijdingen van de tijdnormen uit het Bvr

Beoordeling

Het dekkingsplan bevat een overzicht van de berekende overschrijdingen voor de gehele regio.

Bevindingen

Het Repressief Dekkingsplan 2016-2020 bevat een overzicht met de regionale dekkingpercentages voor de dag-situatie, alsmede voor de avond-, nacht- en weekendsituatie. De veiligheidsregio maakt op deze manier inzichtelijk:

- hoeveel objecten het betreft;
- hoeveel objecten binnen de norm vallen;
- in hoeveel gevallen sprake is van een overschrijding met minder dan één minuut;
- in hoeveel gevallen het een overschrijding van meer dan één minuut betreft.

De veiligheidsregio heeft in het dekkingsplan een kaart opgenomen voor de gehele veiligheidsregio met de dag- situatie en de avond-, nacht- en weekendsituatie. Alle 168.236 objecten zijn hierin weergegeven in de kleuren groen (binnen de norm), geel (minder dan één minuut buiten de norm) en rood (meer dan één minuut buiten de norm). Het dekkingsplan bevat geen informatie over de mate van overschrijding als dit een overschrijding van meer dan één minuut betreft.

Toetspunt 5

Het bestuur besluit gemotiveerd tot acceptatie van de berekende overschrijdingen en/of stelt afwijkende opkomsttijden vast

Beoordeling

Het bestuur heeft besloten de in het dekkingsplan opgenomen overschrijdingen te accepteren op basis van geldende kosten-baten overwegingen.

De veiligheidsregio heeft maatregelen benoemd die het accepteren van de overschrijdingen kunnen ondersteunen (o.a. inzet TSFlex om kortere uitrijtijden te realiseren). Tevens heeft de veiligheidsregio objecten, waar de opkomsttijden niet kunnen worden behaald, benoemd als 'aandachtsgebied voor risicobeheersing'. De veiligheidsregio heeft in het dekkingsplan niet beschreven wat dit concreet inhoudt.

De veiligheidsregio is voornemens in 2017 een beheersmaatregelenplan op te stellen om inzichtelijk te maken op welke manier kan worden omgegaan met de overschrijdingen.

Bevindingen

De veiligheidsregio beschrijft in het advies dekkingsplan twee verschillende scenario's, een 'basisscenario' waarin de sluiting van vier posten wordt voorgesteld en een 'minimaal scenario' dat voorziet in sluiting van acht posten. De

veiligheidsregio geeft tevens inzicht in de financiële consequenties van deze twee scenario's.

De veiligheidsregio hanteert in het opgestelde brandrisicoprofiel de tijdnormen uit het Bvr als uitgangspunt. Op 18 oktober 2013 heeft het algemeen bestuur reeds met deel één van het regionaal repressief dekkingsplan de situatie op dat moment vastgesteld, inclusief de eventuele overschrijdingen. Daarmee heeft het bestuur afwijkende opkomsttijden vastgesteld. De veiligheidsregio kent geen opkomsttijden langer dan 18 minuten.

De veiligheidsregio heeft maatregelen benoemd die het accepteren van de overschrijdingen kunnen ondersteunen. Een van de maatregelen betreft het inzetten van de TSFlex om kortere uitrijtijden te realiseren. De veiligheidsregio heeft tevens objecten, waar de opkomsttijden niet kunnen worden behaald, benoemd als 'aandachtsgebied voor risicobeheersing'. De veiligheidsregio heeft niet beschreven wat dit concreet inhoudt.

De veiligheidsregio is voornemens in 2017 een beheersmaatregelenplan op te stellen om inzichtelijk te maken op welke manier kan worden omgegaan met de overschrijdingen. Voorbeelden hiervan zijn: voorlichting, rookmeldercampagnes en oefeningen. Implementatie hiervan is voorzien in de periode 2018-2020.

Toetspunt 6

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur overzicht(en) van de feitelijke opkomsttijden en de voortgang van de genomen maatregelen

Beoordeling

De veiligheidsregio informeert het bestuur drie maal per jaar over het percentage uitrukken van de brandweer dat voldoet aan de wettelijke tijdnormen uit het Bvr. De veiligheidsregio heeft met het bestuur afgesproken dat de wettelijke tijdnormen in 70% van de uitrukken moet worden gehaald. De bestuursrapportages bevatten geen informatie over de resultaten van de risicobeperkende maatregelen.

Bevindingen

De veiligheidsregio benoemt in de bestuursrapportage het percentage uitrukken van de brandweer dat voldoet aan de wettelijke tijdnormen uit het Bvr. In de bestuursrapportage over de periode tot en met augustus 2016 staat vermeld dat in ruim 77% van de gevallen de norm wordt gehaald. De veiligheidsregio voldoet hiermee aan de met het bestuur afgesproken norm in het dekkingsplan van 70%.

De veiligheidsregio registreert de uitrukken op uniforme en eenduidige wijze in één systeem (VeiligheidsPaspoort). De uniformering en standaardisering van de gegevens is in de afgelopen periode verder ontwikkeld. Er kan verschillend gerapporteerd worden, op postniveau en op regionaal niveau. Als vervolg op deze verbetering wil de veiligheidsregio in de rapportages aan het bestuur de operationele prestaties beter inzichtelijk maken. De bestuursrapportages bevatten op dit moment geen informatie over de genomen maatregelen op het terrein van risicobeheersing in verband met het overschrijden van de opkomsttijden.

De veiligheidsregio registreerde tot 2017 bij de inzet van de variabele voertuigbezetting het eerste voertuig. Vanaf 1 januari 2017 wordt bij het maatgevend scenario de aankomst van de zesde persoon aangehouden.

Toetspunt 7

De veiligheidsregio analyseert de feitelijke opkomsttijden en de resultaten van de genomen maatregelen

Beoordeling

De veiligheidsregio voert een analyse uit op de percentages daadwerkelijk gerealiseerde opkomsttijden en stuurt op basis hiervan bij op postniveau. De veiligheidsregio voert geen analyse uit op de risicobeperkende maatregelen.

Bevindingen

De veiligheidsregio voert een analyse uit op de percentages daadwerkelijk gerealiseerde opkomsttijden. Op basis hiervan stuurt de veiligheidsregio halfjaarlijks bij op postniveau. De uitkomsten kunnen ook aanleiding zijn het verzorgingsgebied opnieuw in te delen.

De veiligheidsregio heeft geen informatie over de resultaten of effecten van de getroffen maatregelen in het kader van de overschrijding van de opkomsttijden. Hierdoor is het niet mogelijk hierop een analyse uit te voeren.

De veiligheidsregio geeft aan intern analyses uit te voeren naar de oorzaken van de overschrijdingen van de opkomsttijden. Dit is echter niet geborgd in een verbeterprogramma. De veiligheidsregio verwacht in het derde kwartaal van 2017 een analysekader aan te bieden aan het algemeen bestuur.

Toetspunt 8

Het bestuur besluit over de voorstellen tot verdere verbetering/optimalisering

Beoordeling

Omdat de veiligheidsregio geen voorstellen tot verdere verbetering of optimalisering aan het bestuur heeft voorgelegd wordt dit toetspunt buiten beschouwing gelaten.

Bevindingen

De veiligheidsregio doet geen voorstellen aan het bestuur tot verbetering of optimalisering van de opkomsttijden of de inzet van maatregelen in het kader van overschrijdingen van de tijdnormen. Mochten er in de huidige situatie problemen met de dekking ontstaan dan wordt dit op managementniveau opgepakt.

3.2 Samenstelling van basisbrandweereenheden

3.2.1 Inleiding

De Inspectie JenV beoordeelt voor dit onderwerp vooral de toepassing van afwijkende samenstellingen van basisbrandweereenheden. Standaard bestaat deze uit zes personen, een bevelvoerder, een chauffeur en vier manschappen. Het bestuur heeft de bevoegdheid hiervan af te wijken, mits het bestuur daarvoor een duidelijke reden heeft. Indien wordt afgeweken moet het bestuur rekening houden met twee expliciet in het Bvr omschreven voorwaarden. Deze hebben betrekking op de brandweezorg aan de burger en op de veiligheid en gezondheid van het brandweerpersoneel. Bij de beoordeling of aan deze voorwaarden wordt voldaan betreft de Inspectie JenV ook de resultaten van de internet-enquête onder het brandweerpersoneel naar de veiligheidsgevoelens bij de verschillende samenstellingen van basisbrandweereenheden.

Indien een afwijkende samenstelling wordt toegepast is, naast de bepalingen uit het Bvr, ook het landelijk kader Uitruk op Maat (hierna: UoM) van toepassing. De Inspectie JenV beoordeelt of de veiligheidsregio zich houdt aan de bepalingen van deze brancherichtlijn.

Bij de toepassing van een afwijkende samenstelling van basisbrandweereenheden dient de veiligheidsregio na enige tijd te evalueren in welke mate het beoogde doel van de toepassing daarvan is bereikt. Hierbij dient de veiligheidsregio ook de voorwaarden die het Bvr verbindt aan de mogelijkheid tot een afwijkende samenstelling van basisbrandweereenheden te betrekken. Uit de evaluatie dient te blijken of er aanleiding bestaat tot aanpassingen.

3.2.2 Beoordeling op de toetspunten

Toetspunt 9

Het bestuur neemt een gemotiveerd besluit over de samenstelling van basisbrandweereenheden indien wordt afgeweken van de standaardsamenstelling

Beoordeling

Het bestuur heeft besloten in het kader van het opstellen van het Dekkingsplan Deel 2 in september 2014 te starten met pilots in het kader van variabele voertuigbezetting volgens 'Uitruk op maat'. De redenen voor de toepassing van variabele voertuigbezetting zijn het lage brandrisicoprofiel in bepaalde gebieden in combinatie met weinig uitrukken en de beschikbaarheid van personeel. De OR is bij het gehele traject nauw betrokken.

Bevindingen

De veiligheidsregio gaat in het dekkingsplan uit van een TSFlex als standaard basisbrandweereenheid. Deze TSFlex heeft een bezetting van minimaal vier en maximaal zes personen. De veiligheidsregio probeert met een bezetting van zes personen uit te rukken. De sterkte van de posten is mede hierop berekend. In de veiligheidsregio rukten sommige gemeentelijke korpsen al voor de regionalisering uit met een TS4, hoofdzakelijk vanwege bezettingsproblemen. In vrijwel alle gevallen alarmeerde de meldkamer dan twee voertuigen (2 x TS4).

Bij de opdracht voor het opstellen van het Dekkingsplan Deel 2 besloot het bestuur van de veiligheidsregio in september 2014 te starten met pilots in het kader van variabele voertuigbezetting volgens 'Uitruk op maat'. De redenen voor de toepassing van variabele voertuigbezetting zijn met name de beschikbaarheid van personeel en daarnaast het lage brandrisicoprofiel in enkele gebieden in combinatie met weinig uitrukken.

De veiligheidsregio zet de TS4 momenteel in op vier vrijwillige posten. Enerzijds gebeurt dit vanwege het brandrisicoprofiel, vooral in buitengebieden met een laag risicoprofiel en weinig uitrukken. Anderzijds vanwege de bereikbaarheid van bepaalde gebieden. Voor het maatscenario brand in gebouw alarmeert de veiligheidsregio altijd twee TS'en.

Momenteel voert de veiligheidsregio tot februari 2018 een pilot uit met een Snel inzetbaar voertuig met twee personen (hierna: SIV2).

De veiligheidsregio beschikt over een actieve OR. De OR is betrokken geweest gedurende het volledige traject rondom de variabele voertuigbezetting. Vanaf het begin heeft een OR-lid deel uitgemaakt van de projectgroep. De OR heeft ook positief geadviseerd over de invoering van variabele voertuigbezetting.

Toetspunt 10

Een besluit tot een afwijkende samenstelling van de basisbrandweereenheden tast het niveau van brandweezorg aan de burgers niet aan

Beoordeling

Bij het maatgevend incident (binnenbrand woning) komt altijd minimaal de slagkracht van een TS6 ter plaatse. Op het eerste voertuig is altijd een bevelvoerder aanwezig.

Bevindingen

Bij het maatgevend incident 'binnenbrand woning' alarmeert de veiligheidsregio altijd twee tankautospuiten, een redvoertuig en een Officier van Dienst (OvD). Deze maatregel zorgt ervoor dat er altijd minimaal de slagkracht van een TS6 wordt gealarmeerd. Ongeacht het type voertuig en de bezetting hiervan. Op iedere tankautospuit en SIV2 bevindt zich altijd een bevelvoerder.

Toetspunt 11

Een besluit tot een afwijkende samenstelling van de basisbrandweereenheden doet geen afbreuk aan de veiligheid en gezondheid van het brandweerpersoneel

Beoordeling

De veiligheidsregio heeft prospectieve Risico-inventarisaties en -evaluaties (hierna: RI&E's) opgesteld voorafgaand aan de toepassing van TS4 en SIV en inmiddels een retrospectieve RI&E voor de toepassing van de TS4. Een apart plan van aanpak maakt hiervan geen onderdeel uit. De retrospectieve RI&E bevat beheersmaatregelen, maar geen informatie over de uitvoering hiervan. Deze RI&E is nog niet getoetst door een gecertificeerde arbodienst of -deskundige.

Het personeel voor een SIV2 wordt geselecteerd, voor de TS4 gebeurt dit niet. Alle brandweermensen die kunnen worden ingezet in het kader van variabele voertuigbezetting zijn hiervoor specifiek opgeleid en geoefend.

Na iedere inzet vult de bevelvoerder een vragenlijst in, waarin specifiek aandacht wordt besteed aan de veiligheid, veiligheidsgevoelens en de gezondheid van het personeel. In het MTO heeft de veiligheidsregio aandacht besteed aan agressie en geweld tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Omdat het personeel dit niet als een probleem ervaart heeft de veiligheidsregio geen specifiek trainingsprogramma hiervoor opgesteld.

Bevindingen

De veiligheidsregio heeft de risico's die kunnen optreden bij de inzet van een afwijkende samenstelling van basisbrandweereenheden in de pilotfase geïnventariseerd in een prospectieve RI&E voor de TS4 en de SIV2. Voor de TS4 is inmiddels ook een retrospectieve RI&E opgesteld waarin de verwachte risico's worden getoetst aan de ervaringen in de praktijk. Deze RI&E bevat ook te nemen beheersmaatregelen. Uit deze RI&E wordt echter niet duidelijk of de maatregelen inmiddels zijn uitgevoerd. Een apart plan van aanpak maakt hiervan geen deel uit. De retrospectieve RI&E is nog niet getoetst door een arbodienst. Zowel de prospectieve als retrospectieve RI&E's zijn onderdeel geweest van het project 'Uitrukken op maat' waarin pilots met TS4 en SIV2 zijn uitgevoerd. De TSFlex zal in 2017 meegenomen worden in de organisatiebrede warme RI&E.

De veiligheidsregio selecteert het personeel dat wordt ingezet op een SIV2. Voor de functies 'bevelvoerder SIV2' en 'chauffeur SIV2' heeft de veiligheidsregio een specifiek functieprofiel opgesteld. Voor de TS4 vindt geen selectie plaats. Het personeel dat wordt ingezet op een TSFlex, een TS4 en een SIV2 wordt hiervoor speciaal opgeleid. Hiervoor is een specifiek opleidingsplan opgesteld per type eenheid. De inzet van de TSFlex en de TS4 is een apart onderdeel in de standaard oefencyclus. De veiligheidsregio beschikt over een oefenplan voor deze specifieke categorie waarin specifiek voor deze eenheden oefeningen worden verzorgd. De SIV2 is momenteel nog een pilot en is om die reden niet structureel in de oefencyclus weggezet. In het kader van de pilot is er wel een programma voor het vakbekwaam blijven

Na iedere inzet waarbij de deelnemende TS6, TS4 of SIV2 eenheid als eerste ter plaatse is, vult de bevelvoerder namens de bemanning een vragenlijst in. Hierin wordt specifiek aandacht besteed aan de veiligheid en de gezondheid van het personeel. Naast algemene vragen over aspecten van veilig en gezond optreden

wordt ook naar de mening van de bemanning gevraagd over het gevoel van veiligheid en gezondheid tijdens het optreden. Uit dit onderzoek blijkt onder andere dat naar de mening van de respondenten de wijze waarop de veiligheidsregio de SIV2 en de TS4 inzet, geen invloed heeft op de veiligheid en omstandigheden van de medewerkers of burgers.

In het medewerkerstevredenheidsonderzoek (hierna: MTO) van mei 2016 komt het onderwerp 'veilig werken' aan de orde, evenals 'dreiging door derden'. Uit het MTO en de RI&E's blijkt volgens de veiligheidsregio dat het personeel agressie en geweld niet als een probleem ziet. Voorbeelden uit de praktijk van agressie en geweld tegen brandweermensen zijn bij de veiligheidsregio niet bekend. Daarom besteedt de veiligheidsregio geen specifieke aandacht aan de weerbaarheid van het personeel tegen verbaal of fysiek geweld door middel van bijvoorbeeld trainingen.

De veiligheidsregio neemt deel aan de Gezamenlijke gegevensverzameling Uitrukken op maat, waarin via vragenlijsten na elk maatgevend incident 'binnenbrand woning' informatie wordt verzameld over de effectiviteit en veiligheid van het optreden.

Uit de door de Inspectie JenV gehouden internet-enquête onder het brandweerpersoneel blijkt dat:

- 39 (39%) van de 100 respondenten die vooral dienst doen op een voertuig met een afwijkende voertuigbezetting, aangeven dat zij dit niet onveiliger vinden dan het optreden met een TS6;
- 43 (43%) respondenten aangeven dat zij dit onveiliger vinden dan het optreden met een TS6 en;
- 18 (18%) hierover geen uitgesproken mening hebben.

Toetspunt 12

Een besluit tot een afwijkende samenstelling van de basisbrandweereenheden doet geen afbreuk aan de afspraken omtrent het leveren van interregionale bijstand

Beoordeling

De veiligheidsregio beschikt over voldoende TS6'en om de afspraken over het leveren van interregionale bijstand te kunnen nakomen.

Bevindingen

De veiligheidsregio moet volgens het dekkingsplan voor interregionale bijstand en de regionale restdekking ten minste een brandweercompagnie en twee maal de inzet voor een grote brand kunnen realiseren. Dit komt neer op 15 maal een TS6.

De basisbrandweezorg wordt geleverd vanuit 23 posten, met in totaal 20 standaard TS6'en en vier TS4'en met een maatwerkbepakking.

Toetspunt 13

De veiligheidsregio heeft inzicht in de bereikte resultaten van de toepassing van afwijkende samenstellingen van basisbrandweereenheden

Beoordeling

De veiligheidsregio beschikt over een systeem waarin gegevens zijn opgenomen over de bereikte resultaten voor wat betreft de opkomsttijden en de samenstelling van voertuigen. Met de 'Onderzoeksrapportage Uitrukken op Maat 2016' heeft de veiligheidsregio inzicht in de resultaten van de pilots met de SIV2 en de TS4.

Bevindingen

De veiligheidsregio registreert de inzetgegevens, zoals de opkomsttijden en de samenstelling van de voertuigen in een systeem. De veiligheidsregio heeft met de 'Onderzoeksrapportage Uitrukken op Maat 2016' inzicht in de resultaten van de pilots met de SIV2 en de TS4. Op basis van deze rapportage heeft de veiligheidsregio aan het bestuur de aanbeveling gedaan het werken met variabel voertuigbezetting op te nemen in het dekkingsplan.

Toetspunt 14

De veiligheidsregio analyseert de resultaten van de toepassing van afwijkende samenstellingen van basisbrandweereenheden om maatregelen te kunnen nemen ter verbetering hiervan

Beoordeling

De veiligheidsregio voert geen analyse uit om te kunnen bepalen of het beoogde resultaat van de toepassing van variabele voertuigbezetting (verbeteren paraatheid) ook daadwerkelijk wordt bereikt.

Bevindingen

De veiligheidsregio voert geen analyse uit om te kunnen bepalen of het beoogde resultaat van de toepassing van variabele voertuigbezetting (verbeteren paraatheid) ook daadwerkelijk wordt bereikt.

In de loop van 2017 wil de veiligheidsregio een analyse uitvoeren op de pilot met de SIV2. Deze analyse is gericht op het uitbrengen van een advies over de vraag of de veiligheidsregio moet overgaan op structurele implementatie van de SIV2.

Toetspunt 15

Het bestuur besluit over voorstellen tot verbetering/optimalisering

Beoordeling

Omdat de veiligheidsregio geen voorstellen tot verbetering of optimalisering heeft voorgelegd aan het bestuur blijft dit toetspunt buiten beschouwing.

Bevindingen

De veiligheidsregio heeft het bestuur in het kader van de toepassing van variabele voertuigbezetting geen voorstellen tot verbetering of optimalisering voorgelegd.

3.3 Beschikbaarheid brandweerpersoneel

3.3.1 Inleiding

De Inspectie JenV onderzoekt voor dit onderwerp vooral de wijze waarop de veiligheidsregio borgt dat er te allen tijde voldoende brandweermensen beschikbaar zijn om uit te kunnen rukken als dat nodig is. Vooral waar sprake is van van huis opkomende vrijwilligers blijkt dat problemen op te kunnen leveren.

Waar het vroeger voldoende was om een groot aantal brandweermensen te alarmeren in geval van brand en er dan ook altijd voldoende opkwamen naar de post, is dat de laatste jaren onder druk komen staan. Dit brengt de noodzaak met zich mee dat de veiligheidsregio inzicht moet hebben in het aantal beschikbare brandweerlieden, zowel in actuele omstandigheden als in de ontwikkelingen daarin op langere termijn.

Voor dit onderwerp bestaan geen normen in de wet- en regelgeving. De Inspectie JenV brengt daarom in beeld in hoeverre de veiligheidsregio zicht heeft op de aantallen beschikbare brandweerlieden, of maatregelen getroffen worden bij dreigende onderbezetting – zowel in acute situaties als structureel – en of het bestuur wordt geïnformeerd over de paraatheid van het personeel. De Inspectie beoordeelt de veiligheidsregio niet op deze toetspunten.

3.3.2 Bevindingen

Toetspunt 16

De veiligheidsregio heeft inzicht in de beschikbare medewerkers op korte en lange termijn

Bevindingen

De veiligheidsregio maakt sinds de zomer van 2016 gebruik van PreCom-pagers⁴. Dit digitale systeem geeft inzicht in het aantal mensen dat opkomt bij alarmering en heeft tevens een agendafunctie die vooraf de beschikbaarheid aangeeft. Ook beschikt het systeem over een zogenaamde 'geo-functie', waarmee een vrijwilliger automatisch op 'niet beschikbaar' wordt gezet als hij zijn verzorgingsgebied verlaat. De informatie over paraatheid die het systeem genereert is op verschillende niveaus in de organisatie beschikbaar.

Postcoördinatoren hebben zicht op de paraatheid van het personeel op de eigen post en gebiedscommandanten op de beschikbaarheid van eenheden in het eigen gebied. De meldkamer heeft bij alarmering inzicht in de beschikbaarheid van de gealarmeerde eenheid.

⁴ Dit is een alarmontvanger die de mogelijkheid heeft om door één druk op de knop aan te geven of men bij een alarmering opkomt of niet. Daarnaast kan de gebruiker zijn niet beschikbare dagen (en of uren van de dag) aangeven. Het systeem maakt dan binnen korte tijd een berekening of er voldoende bezetting is. Wanneer er onderbezetting is, krijgt de verantwoordelijke binnen het korps een melding van de situatie. Ook kunnen deze gegevens direct gekoppeld worden naar de meldkamer, zodat deze bij onderbezetting direct een andere eenheid kan alarmeren. Zaanstreek-Waterland heeft deze koppeling gerealiseerd.

Toetspunt 17

De veiligheidsregio neemt maatregelen bij (dreigende) acute problemen in de beschikbaarheid van personeel

Bevindingen

Wanneer bij alarmering na één minuut onvoldoende personeel aangeeft op te komen gaat nogmaals automatisch via het PreCom-systeem een alarmering uit. Dit gebeurt voor de 'missende functies'. Als blijkt dat nog steeds onvoldoende personeel meldt op te komen, alarmeert de meldkamer binnen twee minuten een andere eenheid. Volgens de veiligheidsregio blijkt overigens dat in de helft van de gevallen het eerst gealarmeerde voertuig na de tweede alarmering alsnog kan uitrukken.

De gebiedscommandant is bevoegd maatregelen te nemen als uit de agendafunctie blijkt dat onvoldoende personeel beschikbaar is. Hij kan personeel verplaatsen of de betreffende post buiten dienst stellen. Volgens de veiligheidsregio komt dit in de praktijk echter nauwelijks voor.

Het grootste knelpunt in de paraatheid betreft de dag-situatie tussen 07.30 en 17.00 uur. De veiligheidsregio lost dit onder andere op door het inzetten van een vaste bezetting of van beroepsbezetting op drie posten in de veiligheidsregio en de inzet van een SIV2-bemanning overdag in Volendam.

Toetspunt 18

De veiligheidsregio analyseert de beschikbaarheid gedurende langere tijd om maatregelen te kunnen nemen ter verbetering daarvan

Bevindingen

De veiligheidsregio gebruikt het PreCom-systeem ook om de historie van de paraatheid te analyseren, zodat inzicht ontstaat in mogelijke structurele problemen op de langere termijn. Hierdoor krijgt de veiligheidsregio zicht op de oorzaken en kan zij bepalen welke acties ondernomen moeten worden. Voorbeelden van mogelijke acties zijn het verplaatsen van ploegactiviteiten als oefeningen en teambuilding of het kazerneren van een post.

Daarnaast houdt de veiligheidsregio hier bij de werving van vrijwilligers rekening mee. De veiligheidsregio heeft op dit moment geen tekort aan vrijwilligers, maar met name tussen 06.00 en 08.00 uur en tussen 17.00 en 19.00 uur is de paraatheid van de vrijwilligers kwetsbaar.

Toetspunt 19

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur een overzicht van de feitelijke beschikbaarheid van het personeel gedurende het jaar en de genomen maatregelen bij problemen daarin

Bevindingen

De gebiedscommandanten hebben maandelijks operationeel werkoverleg met de betreffende burgemeesters. De burgemeesters worden dan op de hoogte gesteld van bijzondere incidenten en ook de paraatheid komt aan de orde. De veiligheidsregio informeert het algemeen bestuur niet over de feitelijke beschikbaarheid van het brandweerpersoneel op regionaal niveau.

Volgens de veiligheidsregio zijn momenteel geen terugkerende structurele problemen aan de orde, die het nemen van maatregelen noodzakelijk maken.

I

Bijlage Enquête brandweerpersoneel

Het repressief optreden van de brandweer bevat per definitie een bepaalde mate van onveiligheid. Het is aan de werkgevers, de veiligheidsregio's, om de veiligheidsrisico's zoveel als mogelijk te beperken en het brandweerpersoneel adequaat te informeren en voor te bereiden op onveilige situaties in het werk door middel van opleidingen, oefeningen en trainingen. Dit is een algemene verplichting vanuit de Arbeidsomstandighedenwet.

Indien een veiligheidsregio wil besluiten tot een afwijkende samenstelling van basisbrandweereenheden, mag zij daarbij geen afbreuk doen aan de veiligheid en gezondheid van het brandweerpersoneel. Dit is als nadrukkelijke voorwaarde opgenomen in het Besluit veiligheidsregio's. Deels kan dit worden bereikt door middel van objectief te beoordelen acties, zoals een deugdelijke risico-inventarisatie en -evaluatie en maatregelen om de geconstateerde risico's te beperken. Echter, ook de veiligheidsgevoelens van deze mensen spelen hierin een belangrijke rol. Om daarop zicht te krijgen heeft de Inspectie JenV een internet-enquête uitgezet onder het gehele brandweerpersoneel in alle veiligheidsregio's dat dienst doet op een basisbrandweereenheid. Niet alleen onder de brandweermensen die daadwerkelijk dienst doen op een afwijkend samengestelde basisbrandweereenheid, maar ook onder hen die daarmee (nog) geen ervaring hebben.

De vragen in de internet-enquête hebben betrekking op:

- Algemene gegevens, zoals leeftijd en dienstjaren en of de respondent beroepsmatig of als vrijwilliger aan de brandweer verbonden is.
- De soort voertuigen waarmee de respondent uitrukt (TS6, TS4, TS2/SIV).
- Of de respondent een speciale opleiding of oefening heeft genoten als hij/zij uitrukt met een ander voertuig dan de TS6 en hoe deze die opleiding en oefening waardeert.
- Of de respondent zich in het algemeen veilig voelt bij zijn/haar repressieve werkzaamheden.
- Of de respondent zich wel eens onveilig heeft gevoeld, of hij/zij dat gemeld heeft en wat er met die melding is gedaan.
- Een aantal stellingen over de veiligheid bij repressief optreden.

De Inspectie JenV analyseert een aantal van de gevraagde gegevens op regionaal niveau en andere gegevens op landelijk niveau. De gegevens die beïnvloed worden door specifieke regionale omstandigheden (door de wijze van organiseren van de repressieve organisatie) zijn in dit regiobeeld weergegeven.

Algemene gegevens

- De enquête is uitgezet onder 561 medewerkers.
- 265 medewerkers hebben de enquête ingevuld, dit is een respons van 47%.
- 165 (62%) van de respondenten doen vooral dienst op een TS6.
- 100 (38%) van de respondenten doen vooral dienst op een voertuig met een afwijkende voertuigbezetting (SIV2, TS4 of TSFlex).
- 217 (82%) van de respondenten zijn vrijwilliger en 48 (18%) zijn beroeps.

Opleiding en oefening voor het optreden met een afwijkende voertuigbezetting

- Van de 100 respondenten die vooral dienst doen op een voertuig met een afwijkende bezetting, geven er 90 (90%) aan hiervoor een speciale opleiding te hebben ontvangen. 68 (76%) van de 90 geven aan dat die opleiding hen voldoende heeft voorbereid op de inzet met een afwijkende voertuigbezetting.
- Van de 100 respondenten die vooral dienst doen op een voertuig met een afwijkende bezetting, geven er 47 (47%) aan hiervoor speciaal geoefend te worden. 42 (89%) van de 47 geven aan dat zij zich voldoende geoefend vinden voor de inzet met een afwijkende voertuigbezetting.

Vinden de respondenten optreden met een afwijkende voertuigbezetting onveiliger dan met een TS6?

Afwijkende voertuigbezetting

- 39 (39%) van de 100 respondenten die vooral dienst doen op een voertuig met een afwijkende voertuigbezetting, geven aan dat zij dat niet onveiliger vinden dan het optreden met een TS6;
- 43 (43%) respondenten geven aan dat zij dat onveiliger vinden dan het optreden met een TS6;
- 18 (18%) hebben hierover geen uitgesproken mening.

Standaard voertuigbezetting

- 45 (27%) van de 165 respondenten die vooral dienst doen op een voertuig met een standaard voertuigbezetting, geven aan dat zij het optreden met minder dan zes personen niet onveiliger vinden dan het optreden met een TS6;
- 88 (53%) respondenten geven aan dat zij dat onveiliger vinden dan het optreden met een TS6;
- 32 (19%) hebben hierover geen uitgesproken mening.

Veiligheid heeft de hoogste prioriteit binnen onze organisatie

- 128 (78%) van de medewerkers die vooral dienst doen op een TS6 zijn het eens met deze stelling;
- 68 (68%) van de medewerkers die vooral dienst doen met een afwijkende voertuigbezetting zijn het hier mee eens.

II

Bijlage Afkortingen

Afkorting

Bvr
Inspectie JenV
OR
RI&E
SIV
TS
UoM
VB
VrZW
Wvr

Betekenis

Besluit veiligheidsregio's
Inspectie Justitie en Veiligheid
Ondernemingsraad
Risico-inventarisatie en -evaluatie
Snel inzetbaar voertuig
Tankautospuiter
Uitruk op Maat
Veiligheidsberaad
Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland
Wet veiligheidsregio's

Missie Inspectie Justitie en Veiligheid

De Inspectie Justitie en Veiligheid houdt voor de samenleving, de ondertoezichtgestelden en de politiek en bestuurlijk verantwoordelijken toezicht op het terrein van justitie en veiligheid om inzicht te geven in de kwaliteit van de taakuitvoering en de naleving van regels en normen, om risico's te signaleren en om organisaties aan te zetten tot verbetering. Hiermee draagt de Inspectie bij aan een rechtvaardige en veilige samenleving.

Dit is een uitgave van:

Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
[Contactformulier](#) | www.inspectievenj.nl

November 2017

*Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.
Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan,
mits deze uitgave als bron wordt vermeld.*